

„Soča“ izhaja vsak petek in velj po pošti prejemanja ali v Gorici na do pošljana:

Vse leto f. 4.4
Pol leta „ 2.2
Četrt leta „ 1.1

Pri oznanilih in tako tudi pri „prijateljih“ se plačnja za navadno tiskop. no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za več črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnah na Starom trgu in v Nanski ulici in v prodajalnici O. Likarja v Semenških ulicah h. št. 10.

Dopisi naj se pošljajo uredništvu, naročnina pa opravniku „Soča“, ž. g. Andreju Tabnj-u Via Canonica N. 6 v Št. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako ne oglašajo pri opravištvu.

Varčnost v državi in deželi. Kaj bi bila monumentalna norišnica za Goriško?

Ko človek ima, no, si pač lahko kaj več privoščiti. Tako tudi kmet. Kupi si lahko praznjega hišca, simeke ali letne, tudi če sta dva para mesto enega. Hišo si lahko pobeli, duri pobarva. Nihče mu ne bo zameril. Da, spominjam se, da se je tiste čase, ko je bilo vino drago, naš Vipavec celó s parom konj v svojem kočju v Gorico vozil; in Brice, ko je meseca novembra rebulo prodal po 20 goldinarjev, jo prav židane volje, s klobukom na stran, vrisal iz Gorice, vsa cesta je bila njegova, in ni pač zabril, prej ko je prišel domov, povohati, kako diši pičulat av. Martina. Kaj takega in enakega je bilo za tistih časov igrača za kmetov žop.

A drugače je, ko človek nima. Tedaj pa stisne, ako je priden gospodar, rame skup in reče: Počakajmo, ni obdem! Ako je klobuk star, dá ga prebarvati; je suknja zguljena, ne bo kupil nove, ampak bo staro obrnil; ko se bliža zima, ne bo šel v štacuno na dolg po novega blaga, ampak vkažal bo ženskam doma: Poišdite ostanke in zakrpite staro obleko, kar morete, za lotos mora biti tako, drugo bomo videli. In tako dalje govori in dela do tere gospodar v slabi letini. To se pravi po kmetijski varčnosti ali po domače „šparati“.

Kar dela mali gospodar vsak za se in malem, to mora delati velik gospodar za vse na velikem. Taki veliki gospodarji so tisti gospodje, kateri imajo v svojih rokah deželno vladno; še večji od teh so pa oni, ki sedijo na Dunaji in gospodarijo celomu cesarstvu. Ti gospodje ne morejo seveda brez denarja nič. Zato imajo pri sebi kaso, veliko kaso, ki se ji pravi deželna kasa, in državna kasa. Iz te morajo zajemati. Ako hočejo, da se jim bo reklo dobri gospodarji, morajo tudi oni nekake tako ravnati, kakor ravna priden kmetič s svojim malim premoženjem. Je v blagajni dosti, ni dolga, no, par milijončkov, če se jih tudi vrže za kako monumentalno palačo! Nihče ne bo tožil.

A ti najbrže ne veš, kaj je to: „monumentalno“. Kako bi pa mogel vedeti? Povedal ti bom jaz. Ko bi ti kdaj prišel na Dunaj, bi zagledal tam neke, kjer pravijo na „Ringu“, več takih monumentalnih stavb. Taka je n. pr. tista hiša, kamor hodijo naši

visokošolci poslušat postavo, da dobimo iz njih sodnike, odvetnike itd. Ko bi ti postal pred to hišo, bi ti morda marsikaj ne dopadalo: Čemu so pa tisti kipi gor na strohi? Kaki koristi je tisto pozlačenje na čelu? In pa tisti kamni in stebri, kaj potreba, da so iz marmorja? Ha, ha, vi, ki ste zidali, ste kaj potratni bili!

Tako bi ti govoril; in morda še bolj bi se hudoval, ko bi vedel, kako so se, ni davno od tega, okol tistih mramorakih stebrov visokošolci pretepali, take da je kri tekla. Prav imaš, za take so pač zadosti stebri iz navadnega kamnja, ali celó iz lesa!

Ravno tako, ali se hujše bi najbrže sodil, drugo „monumentalno“ hišo, ki bi jo zagledal nekaj korakov dalje, tisto namreč, v kateri sedijo poslanci in večkrat cele dni trajajo čas s praznim govorjenjem. Pa pustimo to, ker si prevroče krvi.

Tako in enako se zove „monumentalno“; nekaj torej, kar ni postavljeno le za rabo in korist, ampak in pred vsem tudi za oko, da se tudi ono pase in raduje. Z monumentalnimi stavbami se namerja za poznejše rodove postaviti spomin, kaj so nekdanj ljudje znali in zamogli, kakor so tudi tisti babilonski ljudje, o katerih si gotovo sliši v zgodbah av. pisma, hoteli sezidati stolp, da bo za vse čase spomenik njih slave.

Prav za prav je pa s monumentalnimi stavbami v resnici tako-le. Tiste milijone, katere so sezidali v novo vseučilišče, v državno knjižnico itd., so lepo vzeli na dolg, in tako če vzamemo reč, kakor je, so ta poslopja vsem poznejšim rodovom ne spomeniki naše slave, ampak naših dolgov, našega slabega gospodarstva! Recimo: naše neumnosti.

Kor kaj bi ti rekel kmetu, ki bi šel in si vdolžil na svoje njive deset tisoč, da si sezida vrh Čavna trinadstravno hišo, češ, gospod bom, ker bom imel mestno hišo!

Pa čemu bi te po Dunaji vodil, pogledajmo v domačo hišo. Tu v Gorici so tudi gospodje, ki vladajo našo deželico; volili smo jih deloma mi sami. Seveda tudi oni ne morejo nič opraviti brez denarja, brez kase. Ta pa se mora polniti. Polni se pa večkrat ne prav gladko. Pa kaj, saj ti sam najboljši veš, ali ni res trnjeva tista, pot po kateri se nosijo denarji v davkarijo. In prav to je, česar večkrat ne vedo nekateri gospodje, ki jim je dana oblast odpirati in zapirati deželno in državno blagajno. Lahko je sicer glasovati za svote, še leže glasovane svote

potegniti iz deželne blagajnice, toda kdor je videl, koliko stoka, koliko solz, koliko bledih, iskanjih lio so videli goldinarčki, ki so z dežele priromali v državno in deželno blagajno, bi pač desetkrat, sto-krat pomislil, predno bi dal pobotnici pristop do nje.

Ne pa, da bi mi vže zavidali visokošolcem svotio, katere se jim dovoljujejo; privoščimo jim jih, ako so res potrebni, in da ne manjka potrebnih, pač vemo.

Le monumentalnih zidanj bi se zdaj radi ne videli v naši deželi. Kaj pa je to? Vže več časa se pretresuje vprašanje, ali in kako bi se v Gorici sezidala norišnica, in sicer, kakor nekateri hočejo: monumentalna, kar bi se reklo prav po domače; norišnica, ki bi na prvi mah stala 377.438 goldinarjev avstr. veljave, da ne govorimo o tem, kar bi kasneje sledilo; in norišnica, ki bi potom, ko bi bila dozidana, požrla še vsako leto družih 61.158 gold. Če bi bilo sicer še to zadosti! Vse to plačuj — seveda — posestnik in kmet!

Gospodje, ki mislijo na to, so najbrže vže bili na Dunaji ali v Gradcu, kjer so videli enake monumentalne norišnice; kakor se jim zdi, morajo po tem vzorcu tudi mi zidati, češ, to zahteva napredek in korist naših norcev. Ali gospodje niso premislili, da kar zmorejo bogati Dunajčani, ne morejo vbogi Goričani. In to je silno velik pograbeč v njih račun. Dunajčan si lahko zida mestno hišo za 15 milijonov, saj nese ena sama hiša na „Ringu“ židu več najemnine, kakor bo lotos cel Kras potegnil za svoj teran.

Kar je pa najbolj smešno, ob enom in istem času, ko bi nekateri vže jutro radi začeli zidati monumentalno norišnico na dolg, jo naš poslanec dr. vit. Tonkli stavlja predlog za podporo našim vbogim trpinom na deželi. Od ene strani beračimo pri vladi za kos kruha, da od lakoti ne vmrjemo, od druge pa hočemo, kakor „nobel“ gospodje, tridesetkrat več potrositi — za monumentalno norišnico! Ni to narobe svet?

Neki gospod tu v mestu, po imenu Mantica, je nedavno spisal knjižico o tem vprašanju in dokazal, kako brezpametno bi bilo zidati tako drago norišnico, ter razložil, kako bi naše norce lahko zdravili za bolj kup. Knjižica je sicer laški pisana, a toliko zlata vredna je tudi za slovenske mošnje. Ako bo treba, govorili bomo še o nji.

Preden se pa za danes poslovim od tebe, moj ljubi kmet, moram ti še nekaj opomniti. Ne da bi ti

LISTEK.

O dveh Sočah.

V Cirknem 17. nov. 1889. — (Pogovor Cerkljanske duhovščine na „zahvaljeno nedeljo.“)

„Kaj pa s „Sočo“ začnemo? — Dve nam silijo, nove in staro. Ali, kar živim, slišim le o eni Soči.“

Pokažlja nekdo, pa tako-le spregovori:

— „Soča je čudna zastavica. Od nekdanj že učne glave beli; pa še zdaj ne vedo prav, kod je že tekla. Pravili so nam v šolah, da je svoje dni šla pri Kobaridu proti zapadu. Z Nedižo vkup je tekla potem memo Čedadu in Ogleja mogočna Natissone-Sontius-Soča. Ali pri Starem Selu privarilo se je z Matajurja mogočno skalovje v Sočino strugo. Takrat se je Soča zagnala proti av. Luciji v Idrijsko strugo. Zdaj terklija pod Libušnjem sem in tje po širokem progu. Tudi nove struge trga, in cepi se rada v več panog. — Nediža dela pod Breginjem ravno tako, in ko se svet odpre, ni več Nediža, kakor nekdanj, ampak le Nedižica. — Naredilo se je pa tudi Kobaridsko močvirje — neprijetno in nezdružno; posebno mrsljico rado napravlja. Že več tisoč goldi-

narjev je poželo, veliko dela in krega je tudi že bilo zaradi tega močvirja. Hočejo ga namreč posušiti. Ljudje pa še zdaj prav ne verjamejo, da bo kaj pridlo. Ali naj bi obrnili Sočo nazaj v Nedižo ali pa Nedižo v Sočo speljali, nehala bi Kobaridsko močvirje. Ali Soča teče pregloboko in preveč dere; Nediža pa iz dobro zasute struge noče. Dokler bo nas kaj, tekla bo v Lahe. Daleč doli v Lahih prideti pač Nediža in Soča zopet vkup. Pa tukaj izgubite obe že tudi ime. Plitve in zastajajoče Sdobbe se tam doli še Lahii ogibljejo, — boje se mrzlice.“

— „Ali še kaj veš?“

— „Se! — Pravili so nam tudi, da se je nekdanj Soča pod Solkanom zavijala nad Panovcem proti Šempasu, in da je tekla potem z Vipavo vkup s kozo Kras, kakor dela še Pivka pri Postojni. Na onem kraji Krasa pa je „ora per novem“ (iz devetih žrel, pravi Virgilij) dela na dan in v morje — čista, mogočna in silna, — saj veste, kako so se bali tedajni paganski pustolovci izvoziti preblizu Timava, ki ni bil nič drugega, kakor naša Soča, tam „ora per novem“ v morje deroča. Ali Kras je predebele skale s preveliko silo v Sočo brusil. Ni jih mogla sproti požirati, drobiti in se tako čistiti in bistriti. Struga se je zadela, Soča se je Krasa ogenila, naredila se je — mrzlična Sdobba.“

- „Ti pa za Sočo ne maraš prav nič!“
- „Kaj še, da ne! Kdo ne zna tiste pesni: „Al' za kuhat', al' za piti, Al' za prati, al' za vmiti, — Ni brez nje mogoče biti!“

Pravili so nam tudi, da je Soča „der schönste Fluss in Österreich“. Če je to res, ne vem. Prav lepa je pa Soča gotovo, kedar je čista, pa tudi, kedar se napolni in jezi, in se peni in buči, pogleda jo vsak rad. — Če teče med trdnimi bregovi, katere ji je Bog stvaril, in v stanovitni strugi, ki si jo je po potrebi priredila po naravnih, od Boga ji danih postavah. Tako Soča rad vidim, muhaste pa ne. Kjer je taka, da ne ve, kod bi tekla, mora se vrediti z branovi, če ne, dela škodo in grda je; nove Soče pa celo ne maram — ni je treba in kod nima teči: za dve Soči v deželi prostora. Naredilo bi se le Kobaridsko močvirje.“

— „Naša pisana Soča je pa zdaj popravljena.“

— „Prav je! Jaz grem za njo, dokler bo v takih bregovih tekla. Ali varoval se bom, da v njo ne padem. Lahko bi vtonil, ker plavati ne znam. Kako pa vi drugi?“

— (Vei.) „Za „staro Sočo“ kakor je zdaj; v-tonemo pa ne v nji!“

V Cirknem dne 17. novembra 1889.

mislil, da bi bil s tem, kar sem pisal, hotel morda sumničiti gospode poslance, katere si volil le-tos v deželni zbor. Kratko nikar! Ne bodi kakor Prvačkovci, kateri bi hoteli vže jutre skoraj vse slov poslance brez milosti izgnati iz deželne zbornice. Ne, ne, ampak ravno oni so se krepko vstavljali monumen-talni norišnici, ker vedo, da bi v bogogi kmata tlačila kakor mōra. In nasledek tega vstavljanja se je vže pokazal. Za to je gotovo vesel; ker deželni zbor je zavrgel predlog, po katerem bi se imela zidati tako draga bolnišnica. Ne poslanci, v katere se zaganja „Nova Soča“, ampak nekdo drug to je hotel osrediti ne le s monumentalno norišnico, ampak tudi s bolnišnico. Bog varuj, da bi se bilo zgodilo, kar je ho-tel! Kdo je bil ta, najdeš na drugem mestu tega lista... Da, pomilovanja so vredni norci, vamiljenje moramo imeti s njimi in jim kar mogoče pomagati; a to pa vendar ne gre, da bi norcem zidali grofovske palače, mej tem ko pametni ljudje kmalu še slavnih starih nimajo, lakoto trpijo in se v Ameriko pro-seljajo! To razumejo dobro naši poslanci. Zaupaj jim!

Dober svet in pomoč našim čevljarjem.

Is goriške okolice.

Vidim, da je bil moj prvi dopis, kot dober svet v pomoč našim zidarjem, vredništvu dobro do-šel. Kakor sem objubil, nadaljujem; rad bi tudi mirenkim čevljarjem v prid kaj nasvetoval. Saj me razumete, g. vrednik, da nič manj ko zidarji iz Renč, so mi tudi čevljarji v Mirni pri sreč. Prav tukaj, menim, bi se dalo mnogo zboljšati in pomagati v bogim rokodelcem, pa ne samo s tem, da bi se jim več dela pridobilo, ampak tudi s povzdigo rokodelstva samega, s napredkom po bolj pravilnem in redno modernem izsolanji, pa tudi — kar ni najmanj — po navodu k boljšemu redu med delavci in k večji varčnosti zlasti med mladino.

V občini Miren dela dan na dan okoli 150 čevljarjev, in to po zimi gotovo, samo če hočejo. Naši delavci so v svojem rokodelstvu ročni; kar bi morda kdo ne verjel, zdelo delavec eden k drugemu na teden po 18 parov, torej v celji občini skupaj okoli 1500 parov čizm in takega srednjega obu-vala. To je lepo število! Vsa ta roba se razprodaja večinoma na iahod in jug; poglavitiša kupčija je s Polo, Reko, s Zadrom. Tudi v Gorico in bližnje trge znašajo gospodije nekaj. Zakaj se pa ne razpošilja naša roba tudi v severne kraje? Varokov je več, med drugimi: zato ker na bolj severnih krajih so vže židje vse trge zasidli, tudi v Gorici je vže to; nadalje morda zato, ker vstroj usnja za omenjene kraje ne služi, in pa tudi zato, ker se izdeluje še ve-liko robe „po starem kopitu“ Opazujem, da po sta-rem kopitu je vže, je pa tudi še precej po stari ceni. Saj tako dober kup se menda ne izdeluje obu-tev nikjer po celem svetu, kakor v Mirni. Hudobni ljudje se ve da so zabavljali, da se obutev tudi za tisti denar nosi.

V zadnjih časih je pa vendar tudi pri Mirencih marašja se zboljšalo.

Delavci napredujejo v ličnosti izdelkov, imajo „nova kopita“, kar se da, šivajo se šivarskimi stroji, katerih je v občini kakih 25.

Pa vse to zadostuje pri sedanjih razmerah ko-maj za naše čase, nikakor ne pa za prihodnost. Mi-renski čizem je še zmerom zad za izdelki mestnimi in fabriškimi, in ko bodo na izhodu ljudstva bolj kultivirana, bi se znala mirenski robi tudi tam vrata zapreti, ako ne napreduje s časom.

Torej, Mirenci, poskrbite in oglejte se za časa, da ostane vaše delo v veljavi, da ne zaostanete in da vas ne odstrani ptuja konkurenca!

Kako bi bilo pa pomagati? Meni skoraj ne pristoja vam svetovati, ker mi lahko kdo reče, da „nisem od mištrja.“ Vendar, ker vidim potrebo, in bi rad vam kaj k boljšemu pripomogel, se drznem trditi, da: Mirenski potrebujejo čevljarje, se zgledne delavnice, kot čevljarške šole in ri-sarskega učitelja: tako kakor v občini na Tirolskem rezljariji, v bližnjem Sagrau (Zagradu) pleteničarji in stolarji v Marjanu. Treba bi le malo let, in delavnica bi se sama zdrževala brez drugih doklad. Pa mi poreče kdo, kaj potrebuje čevljar risanja? Čevljar bodi pri svojem kopitu! Odgovarjam vprašaje; kaj je pa potreboval zagrajski košar risarstvo? In glejte, po trditvi, ki sam jo ali-šal iz ust v. blg. gosp. barona Eug. Ritter, je neki prav spretnost risarskega učitelja zagrajsko pleteni-čarsko šolo najbolj povzdignila.

Res je, razmere so tukaj kaj malega druge, vendar vsakako nekaj je neizogibno potreba, da se oko in okus učenca v leposložji in pravi obliki izu-rita, roko pa naj delavnica vadi. Delavnica bi bila potrebna le za rokodelske učence, ko bi postali pa v delu spretni in izurjeni, naj bi delali kakor zdaj, kot prosti delavci. Se ve da, v delavnici bi se mo-rali učenci tudi vseh drugih v to stroko spadajočih del in ved učiti. Paziti bi se moralo, kar naravno, na pravi red, disciplino in čedno, moralno življenje.

Zarad tega bi moralo biti vse tuji pod pravim nad-zorstvom. Tako bi se gotovo v kratkem povzdignila mirenska obrtnija; delo bi se zboljšalo in vzdignilo bi se cene in tedaj tudi zaslužek.

Da izmed takih lepih nad le en slučaj ome-nim: Prav zdaj je ministerstvo razpisalo razno ponudbo tudi malim obrtnikom, med njimi čevljar-jem za izdelovanje vojaškega obutala. Zakaj bi se ne izdelovala v Mirni obutev za en cel c. in kr. vojni kor?

Kakor je ministerska ponudka vabljiva, se naši ljudje vendar bojijo lotiti se, en sam stvar bolj resno premišljuje. In kako malo, resnično rečem, malo bi bilo treba Mirencem pod roko seči od merodajnih strani se svetom, podokom i. t. d. da bi si pri tako lepi priliki kruha služili!

Torej pom. gaj, kdor more; posebno priporočam slavnemu županstvu v Mirni, da se za stvar resno potegne. Čevljarji vi pa: prosite, iščite, trkajte!

Lk.

Deželni zbor goriški.

VIII. seja 19. novembra 1889.

S početka seje spominja se deželni glavar pre-avitile cesarice Elizabete, ki obhaja ta dan svoj slavni god, ter v kratkih, pa jedrnatih besedah zagotavlja in izraža, da jej vsi naroli avstrijski žele še mnogo let ter prosijo za nje milosti in blagoslova iz nebes.

Fest. baron Locatelli interpeluje c. kr. vlado glede vredbe potoka Versa.

C. kr. vladni zastopnik odgovarja na interpela-cijo posl. dr. Venuti-a, stavljeno v zadnji seji, ter pravi, da je le letošnje, nepretrgano deževje krivo onih grajanih nedostatkov na državni cesti iz Aj-dovščine v Gorico.

Na to vtemeljuje posl. dr. Pajer svoj samostalni predlog, katerega smo omenili v zadnjem poročilu. Še živimi besedami slika bedo in veliko revščino naše deželice, povdarja previsoko odmerjene davke, zavsebno za Furlanijo, očita tudi vladi, da ima za našo deželo premalo skrbi za zboljšanje in pomnoži-tev komunikacijskih sredstev i. t. d. Pripozna se tudi nujnost predloga, ki je na to sprejet vže v tej seji tudi v tretjem branji.

O prošnji kranjskega učiteljskega društva, da bi se opustil tretji plačilni razred za goriške ljudske učitelje, se preide na dnevni red; peticije mestnih učiteljev goriških za zboljšanje plač so izročili dež. odboru, kakor se je bila vže izročila enaka pe-ticija učiteljev iz družik okrajev.

Na poročilo posl. Čerina se prošnja „Slov. jez-a“, da bi se državana mitnica onkraj Sočnega mosta pri Pevni preložila nižje železniceatnega pridora pri Ločniku, ali pa vsaj cestnina za voznike iz Brd od-pravila, za one pa, ki pridejo po skladovni cest čez Ločnik na polovico znižala, odstopi dež. odboru, z nalogom da jo pri visoki c. kr. tople priporoči.

Na poročilo posl. dr. Tonkli-a se prošnja istega društva za zgrajenje ceste čez Gradec izroči dež. odboru, kakor se je bila izročila v prejšnji seji peticija cestnega odbora za goriško okolico, zadeva-joča isto stvar.

Na to poročilo posl. dr. Rojic o računskem sklepu za l. 1888 in proračunu za l. 1890 gospin-skega zaloga; posl. baron Locatelli o proračunu za-loga kazni občinskih opravnikov in podpornega od-bora za l. 1890; oba predloga se sprejmeta po na-svetu.

Posl. Maurovich poroča o proračunu dež. za-loga za l. 1890. Po tem poročilu se proračunjeni stroški z gld. 270239.— dohodki „ 161377.— premanjkljej gld. 108862.—

Da se založi ta primanjkljej deželnega zaloga za l. 1890, se bo tirjala:

1. doklada po 80/0 na skupno svoto državnih zemljišnih davkov;
2. doklada po 120/0 na skupno svoto državne na-jemnine, hišnine, obrtne, in dohodnine;
3. doklada po 200/0 na vžitaino vina, mešta in mesa;
4. davščina 50 kr. od vsakega hektolitra na drobno potrošenega piva.

Po predlogu dr. J. Tonkli-a sprejme se prora-čun odveznega zaloga za l. 1890 v tretjem branji.

Na predlog dež. odbora, v čegar imenu poro-čata odbornika dr. Abram in dr. Verzegnaasi, sprejme se načrt postave zarad razdelitve obč. zemljišč v Tomačevioi, spremeni se §. 5 pravil dež. kmetijske šole tako, da od zdaj naprej se ne bodo več imeli z učenci javni izpiti vsakega pol leta, ampak le kon-cem šolskega leta, potrdi se tudi predplačilo dež. odbora za prehranitev blazae Regine Luzzatto.

Slednjič poroča še posl. Mahorčič o prošnji bivšega pomočnega učitelja v Avčah, Andreja Pav-šič-a, za stalno podporo, in predlaga prestop na dnevni red, čemur pritrdi tudi zbor.

IX. seja 20. novembra 1889.

Ta seja je bila med vsemi najkrajša. Po pre-branem in potrjenem zapisniku prejšnje seje, in ko

so se še nekatere peticije izročile dotičnim odsekom, poroča dr. Pajer v imenu pravnega odseka o načrtu postave zarad vredbe osebnih in službenih razmer učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah, pri-padajočih k vojski z ozirom na njih dolžnost do o-pravljanja dejanske vojaške službe ali v črni vojski. Načrt se sprejme brez vgovora. Da bi imeli čitatelji pravi pojem o tej postavi, bi morali celo ponatisniti, ali za to nam zdaj prostor primanjkuje.

Prošnja občin Podgora, Miren, Solkan, Renče i. t. d., da bi se odpravile nekatere zlorabe v oprav-ljanji kraje in obrtnijske policije v Gorici, da bi se odpravile zavire prosti obrtniji nasprotno, da bi se ne smela pobirati davščina od mesa tiste govedi, ki ni bila zaklana v javni klavnici i. t. d., odstopi se dež. odboru z nalogom, da naj po svoji moči pospeši rešitev rekurza, ki je bil že pred 8 mesci v tej za-devi predložen notranjemu ministerstvu.

Na predlog posl. dr. Liejaka — podeli se biv-šemu učitelju, Jerneju Starc-u, podpora 25 gld.

Po predlogu dež. odbora potrdi se podpora po-deljena v znesku 40 gl. Kat. Vuga, ženi bivšega sluga in se ji dovoli tudi izredna mesečna miloščina skoz oino leto, in sicer 15 gld. na mesec; vodji dež. vradnije, vit. Doljac-u zviša se plača na 1100 gld. začeni z 1. januarjem 1890. Na to se seja sklene in prihodnja napove za v torek 27. nov. ob 10. uri. O tej poročamo prihodnjič.

Dopisi.

Iz Gorice, 27. novembra 1889.

(Pojasnilo). Gospod vrednik! Prosim, sprej-mite v prihodnjo številko „Soče“ to le pojasnilo. Neki dopisnik iz Kobariškega vže v dveh zaporednih številkah „Nove Soče“ piše o plači naših gg. vikari-jev in o njih kongru 600 gld., ter spravlja to zadevo, oziroma ne še rešene rekurze gg. vikarijev za zvišanje njihove kongru v zvezo z letošnjimi deželnoborskimi volitvami v kmečkih občinah, češ, da eden ali drugi sedanjih poslancev je bil voljen le zato, ker se je vi-karijem okoli pisarilo, da so njih rekurzi vže vgodno rešeni. Koliko je na tej trditvi resnice, naj razvidijo čitatelji iz naslednjih vrstic. Volitve v kmečkih obči-nah so se vršile 25. junija, ko dr. J. Tonkli niti v Gorici ni bil, ampak na Dunaji. Ker poslanca za goriško okolico — in na ednega izmed teh meri do-pisnik — sta bila voljena dva moža, ki sta v ozki zvezi z omenjenimi rekurzi, ker eden izmed njih se je najodločnejše potegoval za samostalnost vikarijev zmislu nove postave o kongru, drugi pa je skoraj vsem vikarijem rekurze sestavil. Dne 4. julija vrne se dr. Tonkli z Dunaja, da bi bil navzoč pri volitvi velikega posestva, ki se je vršila 5. julija. Koj na dan prihoda dr. Tonklija z Dunaja, je imel pisec teh vrstic priliko z njim govoriti. Še preden sta se sploh kaj razgovarjala, pravi dr. Tonkli: „Novico, ki bode posebno Vas zanimala, Vam povem. Včeraj š: sem govoril z ministerskim referentom o verskih zadevah, in on mi je rekel, da bode rekurze goriških vikarijev vgodno rešil.“ Koga je mogla ta novica bolj razveseliti, ko tistega, ki je bil o svojem času zastavil svoje pero, in žrtvoval mnogo dela in truda zarad vprašanja vika-rijev in njihove samostalnosti. Naravno je bilo tedaj, da je on še tisti dan, t. j. 4. julija, spisal tri dopis-nice do treh prijateljev vikarijev in jim naznanil to novico; edna teh dopisnic je šla na Bolško, dve drugi na Kanalsko; po nekem gospodu vikariju na Bolškem se je novica sporečila še ustmeno. Zidaj vprašam, ka-ki vpliv so mogle imeti one tri dopisnice, pisane 4. julija, na izvolitev dveh zadevnih poslancev, ki sta bila voljena vže 25 junija. Ko bi se bile te do-pisnice pisale pred volitvijo, bi bilo to mogoče, ali ker so se odposlale 14 dni po izvolitvi onih dveh po-slancev, to se ne da niti misliti, kaj takega more trditi le kak brezvesten dopisnik „Nove Soče“. Iz teh navedenih dat in dejanj naj čitatelji vidijo zlob-nost, ki tiči v onih dveh dopisih, da se drzne kdo resnična fakta tako preobračati in med svet trositi očividne laži. Pričakovati bi bilo od vsakega, ki ima le količkaj poštenosti še v sebi, da tako grdo obre-kovanje prekliče; da bode pa storil to t di naš do-pisnik zelo dromim, ker, če kdaj kar v dveh zapo-rednih dopisih trdi eno in isto laž, tak človek kaže, da nima niti pojma več o poštenosti in resnicoljub-nosti. Kaj pa je krivo, da se je rešitev rekurzor za-vlekla do današnjega dne, tega jaz ne vem; le to vem in mora biti znano vsakemu, ki ima le količ-kež soli v glavi, da ne rešuje rekurzorov tisti, kateri jih sestavlja in dela, ampak tisti, do katerega so rekurzi obrnjeni.

X.

Z dežele 19. nov. — „Odprle se vam bodo oči; bodele kakor bogovi, vedoč dobro in hudo.“ Res se nam odpirajo oči ter z grozo in strahom spoznavamo napačno pot in brezno, v katero nas tirajo liberalni listi. Časi so resnobni. Kdo ne vidi in ne čuti, kako se spoštuje v javnih časnikih vera in morala, kako se goji pravica in ljubezen celó med svojimi? Vzrastel je rod, ki se zove katoliškega, ki se pa boji odločno

stopiti na noge in javno pred svetom pokazati, kar veruje in o čemer je v duhu srca prepričan. Čudno veterojastvo! Krščanstva saj ne moremo tega imenovati; kaj še le... Le tako je mogoče, da vidimo pri nas tako nasprotje. Niže ljudstvo, neomikano, je verno in pobožno — kar pa se prišteva omikanemu svetu, veruje komaj še med štirimi zidovi; javno svoje prepričanje pokazati se aramuje, se skriva, molči, ali celo na eni vrvi vleče s tistimi, ki so se vže davno javno zakleli proti nam. Ne bojmo se tihega delovanja podzemeljskih krtov, ki spodjedajo naše vsestransko blagostanje. Saj je očitno, da delajo po izreku Horacija: „Quaerenda pecunia primum est, post nunc mea virtus.“ —

Lokve 24. novembra 1889. — Prvi dan po pretečenih ednajstih mesecih praznovali smo zopet vmeščenje novega kurata na Lokvah. Č. g. Klobovs, kojega instalacijo smo praznovali lani dne 24. decembra, nas je zapustil pretečeno poletje; štiri poletne mesece je zapuščeno kuracijo oskrboval župnik čepovanski. Hvala Bogu, da smo zopet dobili lastnega dušnega pastirja! Čepovanci so se jezili in Lokvarji so milovali č. g. župnika, ki je vsaki teden prelival znoj po 400 metrov visokej strmini iz Čepovana na Lokve.

Danes nam je bil slovesno predstavljen in instaliran na kuracijo sv. Antona pref. g. Lud. Kumar. Slavnost to je opravljal p. n. Monsignor kanonik in dekan F. A. Košuta, kateri nam je v jako gniljivem govoru opisal vzajemne dolžnosti dušnega pastirja do faranov, kakor dolžnosti teh do svojega župnika. Visoko vlado, kot patrona je zastopal bi. g. A. Lasciac, c. k. okr. glavarstva komisar; s svojim prihodom so nas počastili štirje gg. sosedje našega g. kurata, namreč čepovanski, lokovski, trnovski in ravniški. Veselilo nas je posebno, da so se te slavnosti vdeležili tudi še krepki stariši našega novega dušnega pastirja.

Po dovršenih cerkvenih in družih vradnih opravilih je č. g. kurat jako gostoljubno in ljubeznjivo pogostil svoje goste. Pri tej priliki se je tudi nazdravljalo najvišim cerkvenim in svetnim oblastnikom, novenmu kuratu in drugim.

Imeli smo krasen jesenski dan. Iz srca smo vsi želeli, naj bi tudi novi kurat na Lokvah imel ves čas svojega delovanja tukaj krasen dan tako glede zadovoljnosti, kakor glede vpeha v svojem pastirskem delovanju.

Politični razgled.

Vsled pisma presvitlega cesarja do ministerstega predsednika, grofa Taaffe-a je državni zbor v letošnje zasedanje sklican, prihodnji teden t. j. 3. decembra bode imel prvo sejo; predsedniki raznih klubov tudi že vabijo svoje somišljenike in ude svojih klubov, da se v obilnem številu vdeležijo predposvetovanj, katera hoče imeti vsak klub pred prvo javno sejo.

Z imenovanjem viteza Rinaldini-a, dose-danjega voditelja namestništva za Primorsko, je konec provizorne vlade v Trstu; Slovenci pričakujemo od novega c. kr. namestnika, da nam bode pravičen, saj mi ne zahtevamo družega, kakor to, kar nam že obstoječe postave zagotavljajo, da bode imel ozir na naše duševne in gmotne potrebe.

Ta teden so ali končali ali pa končujejo dež. zbori svoje letošnje delovanje in se razidejo za leto dni; edino češki zbor bode svoje seje še nadaljeval koj po novem letu, ker v ponedeljek je svoje zborovanje le prenehal ali pretrgal, ne pa sklenil. Med tem časom, in sicer 30. decembra ter prve dni januarja prihodnjega leta se bodo vršile še dopolnilne volitve mesto nemških poslancev, kateri se zborovanja niso hoteli vdeležiti in so vsled tega že v drugo zgubili svoje mandate. Ako se bodo te volitve vsako leto ponavljale, kar se po postavi tudi mora zgoditi, potem se bodo tudi volilci naveličali in začeli voliti može, ki bodo pripravljeni v zboru in ne samo po listih in javnih shedih zagovarjati pravice in koristi svojih volilcev. Kar Mladočehi počenjajo v dež. zbor, to presega pa vse meje; ne samo da se vpirajo na vse moči verski šoli in priporočajo le n a r o d n o šolo kot edinozveličalno sredstvo za svoj obstanek, kar so zatrjevali njihovi govorniki pri razpravi o letnem deželnem proračunu, oni gredo še dalje ter so svoje brezverstvo in sovraštvo do katoliške cerkve pokazali še celo s tem, da ima v spominskih ploščah ob

pročelji narodnega muzeja v Pragi statii ime krivoverca Hus-a, ki je bil v svojem zasebnem življenji, kakor se govori in piše, sicer pošten in učen mož, ali na vse zadnje bil je venderle verski puntar, odpadnik od katoliške cerkve in krivoverec, ter kot tak po tedanjih državnih postavah sežgan na grmadi. Takemu zahtevanju Mladočehov so se po vsi pravici vstavili pleminitaši in Staročehi, ki so deželnemu odboru, kot oskrbniku dež. muzeja, zaukazali in naročili, da na onih spominskih ploščah nima stati nikako ime, da bi se z njim žalil verski čut vernega ljudstva.

Ogrski državni zbor se peča že več dni sē splošno razpravo o letnem proračunu; tū letē pušice toliko od skrajne levice kolikor od zmerne opozicije na ministerstvo, posebno pa na ministerskega predsednika. Skrajna levica bi imela rada že enkrat vresničen vzor prekucuhov iz l. 1848, t. j. popolno ločenje od Avstrije ali vsaj samo personalno unijo z takrajlitavsko polovico naše države; zmerne opozicija pod voditeljem grofom Aponyi-em pa naj bolj biča slabo vpravo ogrsko. Zato imajo ministri dela dovolj, da odbijajo te napade.

Tudi italijanski kralj Humbert je v ponedeljek s prestolnim govorom odporil svoj parlament. Kralj v svojem govoru pravi sicer, da je evropski mir za dalj časa zagotovljen, ali koj potem priporoča zbornici, da bode vender še treba veliko potrositi za vojaške potrebe in zboljšanje mornarice.

Iz Brazilije, t. j. novopečene republike amerikske ni nič zanesljivih novic; edni trde, da se je ljudstvo že sprijaznilo z novo državno vstavo, drugi pa pišejo, da se po nekaterih provincijah pripravlja proti-punt. Tedaj bi prišli iz punt v punta, iz nereda v še večji nered. Kjer se spodbkupa veljava, tam ni mogoče priti do stalnega in pravega miru.

Domače in razne vesti.

Vč. g. dr. Gregorič se je 7. nov. 1889 od-povedal predsedništvu v bralnem in podpornem društvu v Gorici ter svoji odpovedi dodal „srčno prošnjo, naj bi se ne delali nikaki koraki iz namena, da bi ga pregovorili glede naznanjenega sklepa“.

Vč. g. dr. Gregorič je dne 17. novembra 1889 spet sprejel predsedništvo v bralnem in pod-pornem društvu v Gorici.

Vč. g. dr. Gregorič je pisal v svojem „po-slanem“ v 4. št. „Nove Soče“ o vredniku g. Gabrščeku: „Vrednika“ poznam osebo ter Vam lahko pričam, da je v e r e n - k a t o l i č a n“. Da pa po-znamo verno katoličanstvo dr. Gregoričevega vrednika, moramo vedeti, da je g. Gabršček pod imenom „Ro-žinskiy“ najstrastniši zagovornik Podgornikove tako zvane „slovenske cirilo-metodiške“ cerkve v „Slovan-skem Svetu“; isti gospod zna zmerjati katoliške škofo za „koristolovne“. Vatikan pa, ko bi preziral slovan-ske pojave za cirilo-metodijsko cerkev, zna tako le opominati: „Zgodovina nas je vže zadosti izmodrila, kako nevarni lahko postanejo taki pojavi, če so kom-potentni krogi nasproti njim slepi in gluhi“.

G. dr. Lisjak izgubil je službo kot zdravnik pri bralnem in podpornem društvu v Gorici, ker ni oddal kot deželni poslanec svojega glasu za odbor-ništvo dr. Gregoriča.

Nekaj smešnega. „Slovenski Narod“ je ondan prinesel mej raznimi vestmi, da se stara „Soča“ o-greva za uniformo v šoli. Gospodje pri najstarešem dnevniku slovenkem niso gotovo brali „Soče“, am-pak so v svoji preveliki naklonj-vo-ti do novega nje-nega vredništva smatrali za potrebno dati ji to kio-futo, češ, s tem se bo obudila sumnja, da je dr. M. — vladen. Haha! dobro ste jo zadeli! Vsled tega si je — naravno — hitro tudi brusasi „Brus“ dal poslati iz Gorice (!) telegram, v katerem se glasi, da se dr. M. oduševlje za uniformo v šoli in da bo v bodoče nosil pavovo perje za klobukem! Kdo bi ne zavriskal!

Občudovanja vredni so vrli junaki katoliški na Dunsjeki visoki šoli. Mi mislimo namreč na tiste vseučiliščne, ki so udje akademijskih društev „No-rika“ in posebno „Avstrije“, ki se ne sramujejo očitno izpovedati katoliške vere sredi brezverskega mesta, vpriči svojih proaviljenih sošolcev. Ni davno od tega, ko so bili od nasprotnikov preganjani do krvi. Le pogumao, vrli junaki, mučeniki svete ka-toliške vere! Zmaga je vaša.

Novo katoliško vseučilišče, v Washingtonu v severni Ameriki se je odprlo pred kratkim. Sedem velikih poslopij spada k vseučilišču. Potreben denar se je deloma vže nabral. Ena sama gospa, Mary Caldwell, je darovala 300.000 dolarjev. Vsega skup se je nabralo vže 3½ milijoma frankov. Mi Av-strijci pa nabiramo za vseučilišče v Solnogradu vže toliko, ter, in nismo še nabrali niti stotisoč goldinarjev!

Živio hudič! Nedavno so nekje na Laškem liberalci, potem ko so sijajno zmagali pri volitvah v mestno starešinatvo, obhajali slavnosten banket, pri katerem so na zdravje pili tudi — hudiču. Naj jim kdo očita, kar hoče: priznati se jim vender mora — da so dosledni liberalci. A naša „Nova Soča“ peva na isti strani epistel iz sv. Pavla do Korinčanov, evanglij pa sē Stritarjem in Vošnjakom iz — Scho-penhauerja!

„Pri jezeru“ na Koroškem vpelje se na ta-mošnji šoli v štirih prvih razredih izključivo slo-vensko podučevanje; še le v petem razredu bo tudi nemški jezik obligaten predmet. To bo prva čista slovenska šola na Koroškem. No, saj vender je čas, Sram nas je, akoravno je žalibug potrebno, zabljževati kot posebnost take narodne pridobitve, katere bi se bile morale vže kdaj od naših nasprotnikov tudi Slo-vencom priznati, ker pristojajo jim po božjem in slo-veškem pravu.

„Unio catholica“ imenuje se na Dunaji novo ustanovljena katoliška zavarovalnica zoper ogenj, točo itd., novemu zavodu imenovan je glavni nastopnik za slovenske pokrajine g. Josip Proseno v Ljubljani.

Šiba v šoli služi dobro v Prusiji in nihče ne misli tam na to, da se naj odpravi iz šole. Strahova-nje nikoli otroku na škodo ni, dokler ne presega mere, pri nekaterih pa je šiba celo potrebna in škoda je za njo, če je ni, ko lar jim je treba.

Kar se tiče znane Poddravške zadeve piše „Slovenec“: „Ministerstvo za pouk in bogodastje je z odlokom s dne 18. novembra 1889 št. 1904 dovolilo, da se Poddraga ustanovi kot samostalna duhovnija s vsemi pravicami, ki jih imajo župnije, ter je deželni vlati naročilo, da naj ne-mudoma z občino določi dohodke, ki se bodo pod-dravskemu župniku določili. Ravno to naj se zgodi glede Goč, Planino in Šturji, ki se imajo tudi v fare povzdigniti. Jednako se št. Vid in Orni vrh pri Idriji, ki sta že zdaj imela župnijsko samostanost, postavita v vrsto pravih župnij, ter se ima eventualno tudi Loticam pripoznati samostojnost. Zaradi Cola, Podkrajca, Vrabč in Budanj se bode odločevalo po-sebej, vender naj deželna vlada ob jednem tudi za-rad njih preiskuje, koliko plaše bi se dalo še dobiti iz lokalnih dohodkov, ker sedanji dohodki ne dose-zajo župnikom določene kongrue.

V. č. g. Ilovar Franc je bil 28. nov. inve-stiran na dekanijsko župnijo v Boveci.

S Pariško razstavo, kakor se bere, pridobili so čistih osem milijonov.

Vpravnništvo za garnizonsko menažo naznanja, da se bo meseca decembra vršila obrav-nava za preakrbovanje tukajšnje c. k. garnizone z mesom. Pogodba se bo sklenila za celo leto 1890. Kdor bi na to mislil, mora vložiti svojo ponudbo do 12. dec. in sicer zapečateno z varščino (vadium) 200 for. — „Garnisons-Menage-Verwaltung“ v Gorici.

Zavržen je bil v zadnji seji dež. zbora predlog dr. Rojca, naj bi se zidala v Gorici nova norišnica in bolnišnica, kakor tudi predlog odsekovne večine glede zgrajenja norišnice. Reč so odločili slovenski poslanci.

Gospod dr. A. R. Rojic pred volitvami in po volitvah.

V št. 24. „Soče“ od 14. junija 1889. se bere sledeče:

Poslano.

Ker sem slišal, da se je pri nekem zborovanju pri Rebku na „Goričici“ in drugod govorilo, kakor da bi bil podpisan v visokem dež. zboru predlagal ali zagovarjal zidanje deželne norišnice in bol-nišnice, moram tukaj javno povedati, da nisem v deželnem zboru bil nikdar za tak predlog, pač pa sem bil nasproten takemu predlogu, stavljenemu od strani visokega deželnega odbora, dokler se ne do-kaže, da bi dosedanja javna bolnišnica usmiljenih bratove zadostavala niti tedaj, ako bi se uredila takó, kakor zahteva dotična postava in čast in blagor dežele in bolnikov. To je razvidno tudi iz deželnih obravnav, kolikor se je zljubilo deželnemu odboru objaviti jih za ta del, in pa iz onih dveh brošur, ka-teri sem prav v tem zmislu poslal svojim volilem, županstvom, duhovščini in učiteljem. Zato je tako govoričenje neosnovano in bije naravnost resnici v obraz ter meri na to, da bi po krivem razrušilo za-upanje volilcev do podpisanega o času sedanje volitve v dež. zbor, za katero se pa podpisani nikakor ne potegujejo; zakaj ne, — spričujejo dovolj jasno podpi-

sanega brošure in prežalostni dogodki v dež. zboru, katere je moral doživeti. Da pa se podpisani kljub temu ne vstavlja sprejeti kandidature, izvira od tod, ker upa, da v takih težkih razmerah bi mu vtegnilo biti mogoče, če bi kaj koristiti.

V Gorici, 13. janja 1889.

D. R. ALEKSJ. RAF. ROJIC.

V savi deželnege zboru pa od 26. novembra tekl. je on stavljal in zagovarjal sledeči predlog:

Podpisani stavlja svoj lasten predlog v smislu 1) da se zidata oba savoda (bolnišnica in norišnica) na jednom in istem arealu, tako da odgovarjata po celotni znanstvenim zahtevam, torej primerno ločena drug od drugega; 2) vendar pa tako, da je možno oskrbevati oba savoda jedni in isti administraciji; 3) potem tako, da imata oba savoda "svoje" poslopja in vse priprave, za katere imata jednake potrebe, zajedno in iste; 4) na dalje tako, da oba savoda ne stanejo niti toliko, kolikor je ne poročila deželnege odbora od 25. oktobra t. l. dokazano in odloženo za zidanje same deželne norišnice, akopram bi ostale številne prehranjevalne jedne in iste; 5) in na posled tako, da bo mogoče po deželnih potrebah v teku časa razširjati oba savoda.

V formalnem pogledu predlaga podpisani, da se ta njegov samostalni predlog in motivovano poročilo izroči deželnemu odboru v nujno pretresovanje, ter da se eventualno ad hoc skliče visoki deželni zbor v razpravljanje in sklepanje o nastankem poročila, ki je ima o tem predlogu predložiti kar najhitreje visokemu zboru.

D. R. A. R. ROJIC.

Iz tega naj sodijo gg. volilci sami, koliko morejo zanašati se na zadržanja g. dr. A. R. Rojice-a storjena pred volitvami.

POSILANO.

"Nova Soča" trdi v 2. št. tedaj I. od 8. tek. novembra na drugi strani: "Toda zdi se, da pri tem prevratu dr. T. ni maril toliko za načela, ampak za prihodnjih šest let v državnem zboru. Šest let pa prinese 80.000 gl. — in to so "načela", za katera se vendar izplača malo potruditi se". V 4. št. trdi ista "Nova Soča" na prvi strani: "Našim nasprotnikom je za to, kakor smo že večkrat omenili, da bi zagotovili svojemu bogu Tonkliju dobro bodočnost, oziroma v šestih letih 80.000 gl."

Na to izjavljam tukaj, da, če me bo lo gg. volilci pri prihodnjih volitvah za državni zbor počastili zopet se svojim zaupanjem in me izvolili za drž. poslanca, odločim se sedaj celo svoto gl. 80.000, ki mi bode izplačana po receptu "Nova Soča" v šestih letih državnega zborovanja kot državnemu poslancu, za zgradbo narodnega doma v Gorici; vse dohodke pa narodnega doma za vzdržanje slovenskih otroških vrtov in slovenske dekliške šole v Gorici.

Temu še dostavljam, da bi si bil zagotovil državno poslanstvo pri prihodnjih volitvah, veliko, veliko ceneje, ako bi bil sprejel pogoj, ki mi ga je stavil dne 20. oktobra tekočega leta gosp. dr. A. Gregorčič v imenu svoje stranke, ki se je glasil: "Ako vinito, kar je vse le od Vas odvisno, da Vaš brat odstopi od dež. odborništvu, in da bom jaz (dr. A. Gregorčič) izvoljen za dež. odbornika, potem bo nastal mir in sprava, da, djanstvena sprava med strankama na Goriškem, in Vi (dr. J. Tonkli) boste za gotovo izvoljeni pri prihodnjih volitvah za poslanca v državni zbor, ker jaz ne bom sam kandidiral, in če bi me drugi kandidirali, se pa kandidaturi odpovem; če pa tega ne storite, nastali bosti dve politični društvi, izdajala se bosta dva lista, vse narodno življenje bo hiralo in mi Slovenci v Gorici bomo potonjeni za 10 let nazaj!"

Ker pa jaz tega pogoja sam spolniti nisem mogel, vresničevati se je začelo vže žalostno prerokovanje g. dr. A. Gregorčiča, in sicer samo zaradi tega, da dež. poslanci niso mogli spolniti želje gosp. dr. Gregorčiča in njegove stranke, da ga niso volili v deželni odbor. Zares mali, da, niti vzrok rodil je strašne posledice, za katere naj odgovarja č. g. dr. A. Gr. in njegova stranka.

V Gorici dne 25. novembra 1889.

Dr. Josip Tonkli.

Opazka vredništva. To "poslano" se nam zdi, posebno v drugem delu, tako karakteristično, da hoče tudi vredništvo, kar se navadno ne stori, napraviti malo opazko. Žal nam je, da nam popolnoma spodboduje vsako vero v dr. Gr. nesobičnost. Iz "poslanega" so namreč razvidne tri reči: 1) da meni dr. A. Gr. imeti državnozborni mandat, katerega bode volilci še le 1. 1889 oddali, nekako vže v žepu; to je, da ne rečemo drugega, velika predržnost; 2) da se hoče dr. A. Gr., če ne bode voljen v dež. odbor, maščevati s tem, da bod. on in njegova

stranka vže skrbeli ali vsaj delali na to — ker drugače se ne more razumeti to prerokovanje —, da se goriški Slovenci ločijo v dve nasprotni stranki; to, da drugega izraza ne rabimo, sploh ni lepo, v krščanskem smislu pa je vsako maščevanje še pregrešno; 3) da bi bil dr. J. Tonkli, ko bi bil z njegovo pomočjo dr. A. Gr. voljen v dež. odbor, dober in sposoben za drž. poslanci, a ker se to ni zgodilo zato se dr. T. pripisujejo vse napake, odreka se mu vsa sposobnost, očita sebičnost, i. t. d., kakor kaže "Nova Soča", kateri je pokrovitelj prav dr. A. Gr.; to pa je največa nedolžnost. Povsod pa stopa na površje edino le neizogibni — "jaz". "Qui potest capere, capiat."

Dr. Mahnič — o domačem razkolu.

Govorili bomo, ker govoriti moramo. Beseda naša bodi jasna, odločna. Poslušaj nas, razumi nas, kdor more in hoče.

Govoriti nam je pa — seveda — o naših goriških razmerah, o našem razkolu. Še vedno je dosti takih, ki menijo, da v senzanem boji na Goriškem in na Slovenskem res ne gre za nič drugega, nego za osebe, za same osebe. To povdarja in ne neha povdarjati "Nova Soča". A "Nova Soča" sama je v zadnji številki povedala jasno dovolj, da za osebami, da za "Novo" in staro "S. S." tičijo vendar še druge sile, te sile so: načela. Ker, kakor vže vže svet, stare "Soče" vodstvo ima zdaj v rokah podpisani, in ta podpisani je posebno od poldrugega leta sem znan kot oločen zastopnik in zagovornik katoliških načel ter kot nasprotnik in načelni pobijavec liberalizma. Pobijal je pa liberalizem, kakor se je v konkretni obliki pojavil na Slovenskem pri Stritarju, Tavčarju, Vošnjaku, Gorazdu itd., nadalje v današnjem in ljubljanskem "Zvonu". Dokazal je in vtmejlil, da načela teh pisateljev so res liberalna in kot taka nokrščanska; da ni tvoj mej prvimi in poslednjimi načeli nika k a sprava mogoča; kdor priznava ta načela, mora tajiti krščanska.

Priznava jih pa "Nova Soča"; ž njo jih indirektno potrjuje tudi dr. Gregorčič, ki v svojem "Poslanem" pomirjuje čitatelje, naj bodo gledé "Nove Soče" brez skrbi in naj jo podpirajo.

Vedi "Nova Soča", vedi njen vrednik, vedi pa tudi dr. Gregorčič, da je s tem podpisani zadet; naj se sicer še toliko govori o osebah, katerim baje hlapčuje. Zadeti je pa podpisani na tisto stran, ki je pri njem najbolj občutljiva; kdor ga tu rani, mu ne priznase.

Z mano imate opraviti. Vzemite šest številko mojega trimesečnika. V njem sem slovenski liberalizem pobil v njegovih početnikih, osramotil sem ga pred vsem svetom.

In to so priznali prvič somišljniki, in sicer razumniki, in sicer katoliški duhovni. Izrazili so to za zaupnicami. Precejšnje število zaupnic smo vže objavili; nekaj drugih nam je došlo kasneje, ena tudi iz prestolnice slovenskega Štajerja, katere smo se najbolj razveselili.

A priznali so isto tudi naši nasprotniki, seveda le bolj negativno — z molčanjem. A to molčanje je za nas sijajniše, kakor vse ploskanje. Vse je obmolnilo. Obmolnil je Stritar, obmolnil Tavčar, obmolnil Gorazd, odstopil pred vsem svetom Vošnjak, obmolnil je "Zvon", obmolnil "Slovenski Narod" ... vse, vse je obmolnilo, kar je liberalnega, radikalnega ... In zdaj? Zdaj stopa na bojišče za padle korifeje slovenskega liberalizma "Nova Soča" in ujon katoliški vrednik, za njim — dr. Gregorčič, da mu brani hrbet.

Moje dokazovanje in modrovanje nima biti nego le "dlakocopljenje"! "Nova Soča" je obsodila moja načela, ki so krščanska načela, in stopila je s tem odločno na stran liberalcev, na kateri stoji, kakor smo mu očitali, vedé ali nevedé — tudi dr. Gregorčič.

Hočete tedaj bojevati se za Stritarja, Tavčarja, Vošnjaka ...? Prav, sprejmemo bci, začnimo da capo! Le na dan, ako imate pogum! Za načela, prav za tista načela, katere sem zagovarjal v boji proti našim liberalcem, stojim, in stal bom: vpognila me ne bo nobena sila!

Prihodnjicé dalje.

Dr. Mahnič.

Št. 790.

Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraji se s tem razpisuje:
a. mesto učitelja voditelja enorazrednice v Dreženci;
b. mesto popotovalnega učitelja za Reko-Police.
Prosilci za mesto pod a morajo biti sposobni učiti tudi verstvo.

Dehodki obeh mest so III. plačilne vrste. Popotovalni učitelj dobival bode 100 gl. odškodnine za poti.

Prošnje a postavnimi spričevali naj se vložijo pri

Izdajatelj in odgovorni vrednik M. KORSIC. — Hilarijanska tiskarna v Gorici.

podpisnem v dobi 6 tednov po razglašenji razpisa v časniku "Osservatore Triestino" po predstavljenih oblastnijah.

C. k. okrajni šolski svet v Tominu
dne 19. novembra 1889.

SAHARIN,

300 krat slajši od sladkorja, odlikovan v Londonu in Antverpnu 1885., na veliki zdravstveni razstavi v Ostendi 1888. je iznelek trdke

Fahlberg, List & Comp.

Westerhüsen na Labi.

Jako je važen kakor zdravilo sam za se in kakor primes za poslaženje lekarskih izdelkov, siropov, vin, likvorov, limonad, konserv, žolčij (gelatin), sadnih sokov, nadomestuje na čudežen način sladkor iz pese ter se uporablja pri izdelovanju slaščic, pri izdelovanju šampanjca, itd. itd. in odlikuje se tudi po svoji antisetični lastnosti.

Zalogo in razprodajo za Gorico in deželo ima

ANTON ORZAN,

trgovec v Gorici.

KUPRENO ŽVEPLO

prve vrste

se bo začelo prodajati z mesecem decembrom po ceni tem nižji, čim več bo kdo kupil.

ZALOGA:

NESTOR FRANTZ
v GORICI.

Čudovite kapljice

sv. Antona Padovanskega

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnejše žledčne bolesi. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glitam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božast, zoper bitje srca ter čistijo pokvarjeno kri. Once ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljavo pa edino v lekarnici Cristofolletti v Gorici, v Tratu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovin v lekarni Alla Ma-donna v Korminu. Ena steklenica stane 30 novcev.

Vozilni listi

AMERIKO

Kralj. belgijski poštni parnik društva
„Red Star Linie“ iz Antwerpen-a

naravnost v

New York & Philadelphia

priznan od visoke c. k. avstrij. vlade.

Pojasnila daje:

priznana zastopstvo

Ludwig Wielich

in Wien, IV, Weyringergasse 17

ali

Josef Strasser

Speditionsb. für die k. k. Oest. Staatsbahnen in Innsbruck.